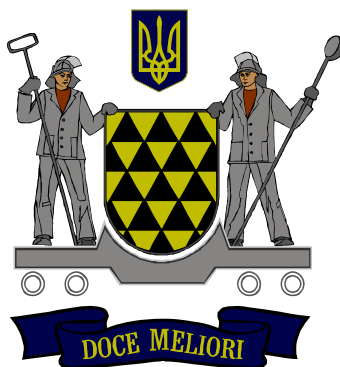

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ**

ВЧЕНІ ЗАПИСКИ

КАФЕДРИ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Збірник наукових праць
Випуск 3**

Дніпро НМетАУ 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

ВЧЕНІ ЗАПИСКИ

**КАФЕДРИ
ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

Збірник наукових праць

Випуск 3

Затверджено Вченою Радою НМетАУ
Протокол № 5 від 28.04.2021

Дніпро НМетАУ 2021

*Затверджено Вченою радою Національної Металургійної академії України:
протокол № 5 від 28.04.2021.*

В 90 Вчені записки кафедри документознавства та інформаційної діяльності (КДІД) НМетАУ: зб. наук. праць. Вип. 3 / ред. кол.: О. В. Михайлюк (голова ред. кол.) та ін. – Д.: НМетАУ, 2021. – 180 с.

Досліджено питання документознавства, інформаційної діяльності та керування персоналом підприємства в історико-культурному та соціально-комунікативному контекстах, вивчено роботу архівних, бібліотечних, інформаційних тощо установ. Збірник побудовано на матеріалах роботи кафедр гуманітарного факультету НМетАУ.

Для документознавців-фахівців, викладачів вищих, середніх спеціальних навчальних закладів, аспірантів та студентів-документознавців.

Редакційна колегія:

д-р іст. наук, проф. **О. В. Михайлюк**

(голова редакційної колегії),

канд. тех. наук **О. В. Іващенко**

канд. філол. наук, доц. **К. А. Прокоф'єва**

(заступник голови редакційної колегії, відповідальний секретар),

канд. пед. наук **О. М. Решетілова,**

Рецензенти:

д-р іст. наук, проф. **Є. І. Бородін**

(перший заступник директора

ДРІДУ НАДУ при Президентові України),

д-р філос. н., доц. **О. Є. Висоцька**

(завідувач кафедри філософії

КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» ДОР)

ЗМІСТ

СТАТТІ

- О. П. Лучанінова**
ЧЕТВЕРТИЙ ВИМІР ОСВІТНЬО-ВИХОВНИХ ПАРАДИГМ ВИЩОЇ
ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ6
- Н. Г. Мосюкова**
ПОЛЬСЬКА НАЦІОНАЛЬНА МЕНШИНА КАТЕРИНОСЛАВА
(ДНІПРОПЕТРОВСЬКА) В КОНТЕКСТІ ПОЛІТИКИ КОРЕНІЗАЦІЇ11
- О. М. Решетілова, А. В. Трофимчук**
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПАБЛІК РИЛЕЙШНЗ
В ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ19
- К. А. Прокоф'єва**
СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ ТВОРЧОСТІ О.М. ОСТРОВСЬКОГО-
ДРАМАТУРГА У КОНТЕКСТІ ОПАНУВАННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ
ДИСЦИПЛІН СТУДЕНТАМИ ФАХУ 029 «ІНФОРМАЦІЙНА,
БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА»
(бакалаврський та магістерський рівні)25
- О. М. Решетілова, О. В. Мішина**
ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ
БІБЛІОТЕЧНИХ ПОСЛУГ35
- К. А. Прокоф'єва, Т. Е. Галушко**
ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ З ІСТОРИЧНОЇ
МЕТРОЛОГІЇ НА ТЛІ ПИТАНЬ СУЧАСНОГО
ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА43
- О. М. Решетілова, І. М. Білецька**
ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
БЕЗПЕКИ48
- А. В. Савич**
ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ ГУМАНИТАРНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ
СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКОГО ВУЗА56
- Г. А. Коцюбовська**
ПРИЄДНУВАЛЬНА ФУНКЦІЯ СПОЛУЧНИКА *АЛЕ*61
- А. М. Жорняк**
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ
У СУСПІЛЬСТВО66

А. І. Макабула ОСОБЛИВОСТІ МЕДІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	137
Т. Ш. Балтабаєв ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	142
А. А. Безродная, А. С. Киченко ФАБУЛА И ФИНАЛ: О ЧЕХОВСКОМ ПРИЕМЕ СЮЖЕТОСЛОЖЕНИЯ	145
И. Н. Новоселецкая ЧЕРТЫ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ СТРУКТУРЫ РОМАНА М. Ю. ЛЕРМОНТОВА «ВАДИМ»	149
Э. Г. Галустян КОНЦЕПТЫ «ВЕРА», «ЧЕЛОВЕК» И «ЦЕРКОВЬ» В ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЕ МИРА (на материале религиозных паремий)	153
А. А. Безродная ИРОНИЧЕСКИЙ ДИСКУРС РАНИХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ А. П. ЧЕХОВА	157
Д. В. Ткаченко РОМАН-АНТИУТОПИЯ: ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖАНРУ	161
В. Г. Галацька СУЧАСНА ТЕАТРАЛЬНА ПУБЛІЦИСТИКА УКРАЇНИ: ЖАНРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ	164
К. А. Прокоф'єва, А. Р. Лук'яненко ФІКСАЦІЯ ДІЛОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ЗАСІБ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ	167
Ю. А. Киба РАБОТА СЕКРЕТАРЯ РУКОВОДИТЕЛЯ УЧРЕЖДЕНИЯ: ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ОБЯЗАННОСТИ И ИХ ОПТИМАЛЬНАЯ РЕАЛИЗАЦИЯ	170
Відомості про авторів.....	175

Бібліографія

1. Конон С. Дезінформація – це загроза демократії у країнах, що розвиваються: [Текст] / С. Конон. – К., 2019.
2. Кулик В. Дискурс українських медій: ідентичності, ідеології, владні стосунки: [Текст] / В. Кулик. – К., 2010.
3. Моль А. Соціодинаміка культури: [Текст] / А. Моль. – М., 1973.
4. Національний фонд демократії. Як дезінформація впливає на політику та громадськість: [Текст]. – К., 2018.

УДК 811.111:004

Т. Ш. Балтабасв

(Дніпро)

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Розглядаються особливості застосування комп'ютерних програм при перекладі науково-технічної літератури.

Ключові слова: лексика, переклад, граматики, література, програми, машинний переклад.

Features of the use of computer programs in the translation of scientific and technical literature are considered.

Keywords: vocabulary, translation, grammar, literature, programs, machine translation.

Рассмотрены особенности использования компьютерных программ при переводе научно-технической литературы.

Ключевые слова: словарный запас, перевод, грамматика, литература, программы, машинный перевод.

За останні 10-15 років характер роботи перекладача і вимоги до нього істотно змінилися. В першу чергу зміни торкнулися письмового перекладу науково-технічної, офіційної та ділової документації. Сьогодні вже недостатньо просто перекласти текст, користуючись комп'ютером як друкарською машинкою [2].

Замовник пред'являє серйозні вимоги до перекладеного тексту і розраховує на помітну економію часу і коштів при перекладі повторюваних або схожих фрагментів тексту. Відповідно, перекладач повинен не тільки досконало володіти рідною й іноземною мовами та глибоко вивчити обрану предметну галузь, а й впевнено орієнтуватися в сучасних інформаційних технологіях. Актуальність і необхідність вивчення особливостей перекладу

науково-технічних текстів пояснюють теоретичну значимість дослідження проведеного в даній роботі.

Для автоматизації своєї перекладацької діяльності лінгвісти використовують он-лайн-перекладачі, такі як Google, Transneed, он-лайн – словники Multitran, Lingvo, MrTranslate та інші он-лайн-ресурси. Багато компаній розробляють програми для автономного використання.

Окремо стоять CAT-системи, наприклад Transit, Prompt, Trados, Wordfast, Across, Meta Taxis, Star тощо. Вони знаходяться на значно вищому рівні на відміну від програм-перекладачів і порталів, які пропонують науково-технічний переклад он-лайн, однак, поступаються багатьом бюро перекладів [3].

Переклад був важливий завжди. Науковий прогрес дійшов до винаходу машинного перекладу, який багато в чому полегшив життя перекладачам. Звичайно, зараз існує величезна кількість недоліків і в такому винаході. Але ми повинні докласти всіх зусиль, щоб розвивати машинний переклад. І до цього є стимули. Можна виділити два основних стимули до розвитку робіт з машинного перекладу в сучасному світі.

Перший, власне науковий. Він визначається комплексністю та складністю комп'ютерного моделювання перекладу. Інші способи подолання мовних бар'єрів на шляху комунікації – розробка або прийняття єдиної мови, а також вивчення іноземних мов – не можуть зрівнятися з перекладом за ефективністю. Стрімкі потоки інформаційного обміну між високорозвиненими промисловими країнами, лавина науково-технічної документації, яка надходить від виробників товарів і сучасних технологій, вимагають абсолютно нового підходу до перекладу науково-технічної літератури [2].

Вихід один: максимально автоматизувати процес, залишивши людині його творчу редакційну частину. У цьому допомагає система машинного перекладу. Її параметри повинні задовольняти чотирьом основним вимогам: оперативність, гнучкість, швидкість, точність.

Оперативність машинних систем – це можливість постійного поповнення словникового запасу і створення нових тематичних словників. У цьому параметрі вони значно випереджають звичні друкарські видання різних словників.

Гнучкість – це можливість «грубої настройки» на конкретну предметну галузь (для цієї мети служать спеціалізовані словники) і «тонкої настройки» на конкретний текст, книгу або групу документів (модифіковані словники).

Швидкість – можливість автоматичного введення та обробки текстової інформації з паперових носіїв (система оптичного введення текстів – OCR-System).

Точність – стилістично і граматично правильна адекватна передача сенсу вихідного тексту мовою перекладу. Це найбільш вразливе місце систем машинного перекладу [1, с. 40].

Отже, машинний переклад є ефективним засобом для адаптації науково-технічних текстів іншою мовою, і саме це є головним при роботі. Далі, в результаті настройки на предметну галузь та інтеграції з іншими програмами обробки документів засіб машинного перекладу дозволяє автоматизувати отримання нового тексту. І нарешті, це унікальний гуманітарний інструмент, що дозволяє долати проблеми спілкування в системах, що працюють різними мовами.

Безсумнівно, засоби машинного перекладу ніколи не зможуть вловлювати всі смислові нюанси оригінального тексту. Відмінності в синтаксисі та семантиці, особливо між західними і східними мовами (скажімо англійською та китайською) занадто великі для цього. Навіть прихильники машинного перекладу визнають, що він здатний в кращому випадку передати основну суть документа. Але не можна забувати, що помилки часто трапляються і у звичайних перекладачів, тому наївно очікувати від комп'ютерної програми, що вона здатна виправити помилки оригіналу і видати грамотний переклад [1, с.20].

Безумовно, що мозок людини досконаліший за комп'ютер. Тому програма-перекладач – це, перш за все, інструмент, який дозволяє вирішити проблеми перекладу або підвищити ефективність праці перекладача тільки в тому випадку, якщо вона використовується раціонально.

Бібліографія

1. Казакова Т.А. Практические основы перевода: English-Russian: [Текст] / Т.А. Казакова. – СПб., 2001.
2. Коваленко А.Я. Общий курс научно-технического перевода: [Текст] / А.Я. Коваленко. – К., 2003.

3. Федоров А.В. Основы общей теории перевода: [Текст] / А.В. Федоров. – М., 1983.

УДК 82.09

А. А. Безродная, А. С. Киченко

(Черкассы)

ФАБУЛА И ФИНАЛ: О ЧЕХОВСКОМ ПРИЕМЕ СЮЖЕТОСЛОЖЕНИЯ

Проаналізована особливість поетики А.П. Чехова, пов'язана з організацією фіналу оповідання «Пари», де чеховський прийом розгортання фабули проілюстровано на прикладі двох редакцій оповідання як двох самостійних ідейних структур: новий фінал оповідання змінює його ідейний смисл на протилежний.

Ключові слова: ідея, прийом, поетика, структура, сюжет, фабула, фінал.

Analyzed the peculiarity of the poetics of A.P. Chekhov, connected with the organization of the finale of the story «Pary», Chekhov's method of unfolding the fabula is illustrated by the example of two editions of the story as two independent ideological structures: new finale of the story changes its ideological meaning to the opposite.

Keywords: idea, reception, poetics, structure, plot, fabula, finale.

Проанализирована особенность поэтики А.П. Чехова, связанная с организацией финала рассказа «Пари», где чеховский прием развертывания фабулы проиллюстрирован на примере двух редакций рассказа как двух самостоятельных идейных структур: новый финал рассказа меняет его идейный смысл на противоположный.

Ключевые слова: идея, прием, поэтика, структура, сюжет, фабула, финал.

Изучению особенностей чеховского поэтического приема в области сюжета посвящена специальная глава в книге А.П. Чудакова «Поэтика Чехова», где внимание сосредоточено, прежде всего, на принципах организации «предметного слоя» повествования, «уплотнения» материала, «сосуществования» поэтических эпизодов, создающих художественную целостность рассказа [2, с.190-191]. В результате формулируется идея своеобразного чеховского «принципа обобщенности», когда «и фабула, и сюжет демонстрируют картину нового видения мира – случайностного, и случайностного ... его изображения» [2, с.228]. Эти и другие пронизательные

Наукове видання

ВЧЕНІ ЗАПИСКИ

**кафедри документознавства та інформаційної діяльності
(КДІД)**

НМетАУ

Збірник наукових праць

Випуск 3

Підписано до друку 31.05.2021. Формат 60x84 1/16. Папір друк. Друк
плоский.

Облік.-вид. арк. 10,41. Умов. друк. арк. 10,34. Замовлення № 67

Національна металургійна академія України
49005, м. Дніпро, пр. Гагаріна, 4

Кафедра документознавства та інформаційної діяльності НМетАУ